

Suurküüditamisest pool sajandit

ÕILME NURK

MEMENTO RAKVERE ÜHING

25. märtsil möödub 50 aastat päevast, mil paljud virulased olid oma kodus viimast korda.

Seda poolsajandi tagust päeva kutsub Lääne-Virumaa Memento ühiselt tähistama kõiki siinsetest valdadest ära viidud inimesi. Meenutame koos 1949. aasta varakevadist traagilist reedet.

Kokkutuleku korraldajad paluvad osavõttust teatada hiljemalt 5. märtsiks, sest vastavalt inimeste arvule tuleb leida ka kokkutuleku ruum. Et paljud tollased küüditatud on endale uue kodu leidnud väljaspool Lääne-Virumaad, siis pakume ühenduse võtmiseks ja info saamiseks kaks võimalust kirjutamiseks ja helistamiseks:

Memento Rakvere ühing, Rakvere postkontor 44306, Tallinna tn 20, nõudmiseni, Lääne-Virumaa, telefon (232) 44 240 või Kuno Raude, Jalaka tn 12-10, Tallinn 11215, telefon (22) 585 983. Pärast 5. märtsi avaldame täpsemalt märtsiküüditamise 50. aastapäeva tähistamise kava.

Ühtlasi teatame, et Memento Rakvere ühingu poolt väljaantud raamat "Küüditatud 1949 Lääne-Virumaa" on trükkimisel ja esimesed eksemplarid peaksid jõudma lugeja kätte juba Eesti Vabariigi aastapäevaks. 336-leheküljelise raamatu trükiarv on 600 eksemplari. Raamat algab eestlaste küüditamiseks ettenähtud ešelonide paigutusskeemiga, mis kannab märget "Täiesti salajane" ja tuleb avaldamisele esmakordselt. Esimest korda näeb trükivalgust ka Palmse vallast välja saadetud Edith Luusi päevikuleht tema Siberi-teenekonnalt. Mälestusraamatu pühendus,

skeemi juurde kuuluv selgitus, päevikuleht ja saatesõna on ingliskeelse tõlkega. Avaldamisele tuleb samuti Lääne-Virumaalt deporteeritud 1840 inimese isikuandmed, mille kogumist ja täpsustamist alustas represseeritute ühendus juba 1992. aastal. Kõige mahukama osa väljaandest moodustavad aga 15 inimese mälestused elust Siberis, mis on illustreeritud 77 unikaalse fotoga. Kokku on raamatus 167 fotot, 29 dokumendikoopiat ja muid ajaloolisi materjale. Teose lõpuosa sisaldab Memento Rakvere ühingu tegevuse lühiväljaande kümne aasta vältel.

"Küüditatud 1949 Lääne-Virumaa" koostamise, kirjastamise ja trükkimise peamine rahastaja oli Lääne-Viru Ühisomavalitsus. Omapoolsete annetustega toetasid raamatu väljaandmist Kuno Raude ja Peep Varju Tallinnast, Vello Salo Tartust, Adele Sildmets Rakvere vallast ning Adelforsi Folkhögskola rektor Ingvar

Nilsson Rootsist. Eesti Kultuurkapitali Lääne-Viru ekspertgrupp tasus maakonna koolide raamatukogudesse minevate eksemplaride eest. Tagasimakse tingimusel aitas raamatu kirjastamisega seotud väljaminekuid tasuda osa Memento juhatusel liikmeist.

Eeltööst raamatu koostamisel võtsid osa Rita Kaarlõp ja Helja Roosi Rakvere linnavalitsusest. Kaitseliidu Lääne-Viru Malev ei keelanud oma abi dokumentide, kirjade ja fotode paljundamisel. Peep Varjult laekusid paljud huvitavad andmed. Teksti ja fotode arvutitöötlusega tegelev Arvi Prikk püüdis suure kannatlikkusega muuta nähtavaks kriimulisi ja luitunud fotosid eestlaste elust-olust sundasumisel. Südamlük tänu teile kõigile!

Eesti Õigusvastaselt Represseeritute Liidu Memento Rakvere ühingu arve number Eesti Ühispangas on 10502001770005, panga kood 401. □